

Eterna luptă dintre clasici și moderni

În trecut, autonomia dintre clasici și moderni reprezenta una dintre ideile fundamentale ale vieții literare și artistice, iar nu rareori, însăși rațiunea ei de a fi. Astăzi, când privim cu un calm, dacă nu suveran, cel puțin eurent, frământările trecute, lucrurile ne apar limpezi și, poate, oarecum liniștitoare. Pe vremea „zăpezilor de altădată”, procesele se derulau mai lent, crau învingători glorioși și învinși glorioși, școlile literare și artistice țineau o veșnicie, apariția unei noi școli era întotdeauna tulburătoare, un eveniment, întotdeauna șocant, iar șocul era resimțit, întotdeauna, pe o durată, uneori, atât de lungă, încât te în-

trebi dacă termenul „șoc”, lansat relativ recent, poate defini situația în cauză. Privită mai calm și mai rece, starea de lucruri se poate transforma chiar într-o schemă: în decursul vremii, pînă spre începutul secolului XX, gustul public era dominat de o singură școală literară sau artistică. Această dominație începea prin alungarea (practică), de pe scena vieții publice, a școlii precedente și se sfârșea prin dispariția, din sfera interesului public, a școlii dominatoare. Așa s-a întâmplat cu clasicismul, care a izgonit anarhia estetică renascentistă, așa s-a întâmplat cu romantismul, care a izgonit raționalismul, dus pînă la aberant, al clasicismului,

Primul Festival de teatru contemporan, de la Brașov, a determinat și stimulat discuții dintre cele mai fertile privind starea teatrului, în general, și a teatrului românesc, în special. Reprezentativ... chiar și prin ceea ce s-a considerat a avea nereprezentativ. Festivalul a însemnat o „repede ochire” asupra celui mai discutat fenomen artistic de astăzi — teatrul. Discutat, dar nu numaideci și controversat, întrucît, în poșida unor anumite divergențe de opinii, platforma-program pe care s-au situat criticii și (mai ales) dramaturgii s-a dovedit aceeași: creșterea teatrului românesc, necesitatea efortului comun, utilitatea confruntărilor sincere. Am rămas, după zilele Festivalului, cu câteva certitudini, dar și cu unele îndoieli; le voi evoca și enumera mai jos, într-o vagă ordine a importanței relative:

1. Teatrul românesc a parcurs, în ultimii ani, un drum evident ascendent.

MIRCEA
RADU
IACOBAN

De
cine
ne
temem?

2. Este (mult) loc pentru mai bine.

3. Oamenii de teatru (prezenți la Brașov în număr record) simt, mai mult ca oricînd, necesitatea comunicării directe. Comunicarea mediată este acut insuficientă.

4. Nu-i rău să avem un Festival de teatru contemporan. Extrem de bine venit ar fi, însă, un Festival de teatru românesc. Nu înțeleg de ce teatrul nostru nu-și propune să atingă, în această privință, barem condiția muzicii ușoare.

5. Mai avem, în 1978, dramaturgi ce consideră implicarea directă a teatrului în actualitatea politică majoră drept o chestiune... extra-artistică.

6. Aceiași dramaturgi, adînc preocupați de revelarea etern umanului în fața unor săli goale (goale, nu din pricina elevației tentativei, ci a precarității realizării — vezi cazul unui anumit spectacol de la Timișoara), pun la în-